

**EDYCJA CYWILNA.  
Kodeks cywilny. Kodeks  
postępowania cywilnego.  
Kodeks rodzinny i  
opiekuńczy. 12 innych  
aktów prawnych**

Wydanie 42.

Przejdź do produktu na [ksiegarnia.beck.pl](https://ksiegarnia.beck.pl)

# Ustawa o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych

z dnia 2 marca 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 374)

Tekst jednolity z dnia 16 października 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 1842)<sup>1</sup>

(zm.: Dz.U. 2020, poz. 1639, poz. 2112, poz. 2123, poz. 2157, poz. 2255, poz. 2275, poz. 2320 i 2327, poz. 2338, poz. 2361, poz. 2401; 2021, poz. 11)

## Wyciąg

(...)

**Art. 15zszs<sup>1</sup>.<sup>2</sup> [Organizacja rozpraw lub posiedzeń]** W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich, w sprawach rozpoznawanych według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, zwanej dalej „Kodeksem postępowania cywilnego”:

- 1) rozprawę lub posiedzenie jawne przeprowadza się przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie ich na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku, z tym że osoby w nich uczestniczące nie muszą przebywać w budynku sądu, chyba że przeprowadzenie rozprawy lub posiedzenia jawnego bez użycia powyższych urządzeń nie wywoła nadmiernego zagrożenia dla zdrowia osób w nim uczestniczących;
- 2) przewodniczący może zarządzić przeprowadzenie posiedzenia niejawnego, jeżeli uzna rozpoznanie sprawy za konieczne, zaś przeprowadzenie wymaganych przez ustawę rozprawy lub posiedzenia jawnego mogłoby wywołać nadmierne zagrożenie dla zdrowia osób w nich uczestniczących i nie można przeprowadzić ich na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku, a żadna ze stron nie sprzeciwiła się przeprowadzeniu posiedzenia niejawnego w terminie 7 dni od dnia doręczenia zawiadomienia ich o skierowaniu sprawy na posiedzenie niejaw-

<sup>1</sup> Tekst jednolity ogłoszono dnia 20.10.2020 r.

<sup>2</sup> Art. 15zszs<sup>1</sup>–15zszs<sup>3</sup> dodane ustawą z dnia 14.05.2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 875), która wchodzi w życie 16.05.2020 r.

## Art. 15zsz<sup>2</sup>-37

ne; w przesyłanym zawiadomieniu należy pouczyć stronę niezastępowaną przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej o prawie i terminie do złożenia sprzeciwu;

- 3) jeżeli ze względu na szczególne okoliczności prezes sądu tak zarządzi, członkowie składu, z wyjątkiem przewodniczącego i referenta sprawy, mogą brać udział w posiedzeniu za pomocą środków komunikacji elektronicznej, z wyjątkiem posiedzenia, na którym dochodzi do zamknięcia rozprawy.

**Art. 15zsz<sup>2</sup>.<sup>2</sup> [Postępowanie dowodowe]** Jeżeli w sprawie rozpoznawanej według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego postępowanie dowodowe zostało przeprowadzone w całości, sąd może zamknąć rozprawę i wydać orzeczenie na posiedzeniu niejawnym po uprzednim odebraniu od stron lub uczestników postępowania stanowisk na piśmie.

**Art. 15zsz<sup>3</sup>.<sup>2</sup> [Wniosek o przeprowadzenie rozprawy]** 1. Jeżeli w sprawie rozpoznawanej według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, w której apelację wniesiono przed dniem 7 listopada 2019 r., sąd drugiej instancji uzna, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, może skierować sprawę na posiedzenie niejawne, chyba że strona wniesie o przeprowadzenie rozprawy lub wniosła o przeprowadzenie niepodlegającego pominięciu dowodu z zeznań świadków lub przesłuchania stron. Sąd rozpoznaje jednak sprawę na posiedzeniu niejawnym w razie cofnięcia pozwu, cofnięcia apelacji albo jeżeli zachodzi nieważność postępowania.

2. Wniosek o przeprowadzenie rozprawy składa się w terminie 7 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o skierowaniu sprawy na posiedzenie niejawne. W przesyłanym zawiadomieniu należy pouczyć stronę niezastępowaną przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej o prawie i terminie do złożenia wniosku.

(...)

**Art. 37. [Wejście w życie]** Ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia<sup>3</sup>.

---

<sup>3</sup> Ogłoszono dnia 7.03.2020 r.

# 1. Kodeks cywilny<sup>1</sup>

z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz.U. Nr 16, poz. 93)

Tekst jednolity z dnia 16 września 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 1740)<sup>2</sup>

(zm.: Dz.U. 2019, poz. 1495; 2020, poz. 2320)

## Spis treści

	Art.
KSIĘGA PIERWSZA. CZĘŚĆ OGÓLNA .....	1–125
Tytuł I. Przepisy wstępne .....	1–7
Tytuł II. Osoby .....	8–43 <sup>10</sup>
Dział I. Osoby fizyczne .....	8–32
Rozdział I. Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych .....	8–24
Rozdział II. Miejsce zamieszkania .....	25–28
Rozdział III. Uznanie za zmarłego .....	29–32
Dział II. Osoby prawne .....	33–43
Dział III. Przedsiębiorcy i ich oznaczenia .....	43 <sup>1</sup> –43 <sup>10</sup>
Tytuł III. Mienie .....	44–55 <sup>4</sup>
Tytuł IV. Czynności prawne .....	56–109 <sup>9</sup>
Dział I. Przepisy ogólne .....	56–65 <sup>1</sup>
Dział II. Zawarcie umowy .....	66–72 <sup>1</sup>
Dział III. Forma czynności prawnych .....	73–81
Dział IV. Wady oświadczenia woli .....	82–88
Dział V. Warunek .....	89–94
Dział VI. Przedstawicielstwo .....	95–109 <sup>9</sup>
Rozdział I. Przepisy ogólne .....	95–97
Rozdział II. Pełnomocnictwo .....	98–109
Rozdział III. Prokura .....	109 <sup>1</sup> –109 <sup>9</sup>
Tytuł V. Termin .....	110–116
Tytuł VI. Przedawnienie roszczeń .....	117–125
KSIĘGA DRUGA. WŁASNOŚĆ I INNE PRAWA RZECZOWE .....	126–352
Tytuł I. Własność .....	126–231
Dział I. Przepisy ogólne .....	126–139
Dział II. Treść i wykonywanie własności .....	140–154
Dział III. Nabycie i utrata własności .....	155–194

<sup>1</sup> Treść odnośnika publikujemy na końcu ustawy.

<sup>2</sup> Tekst jednolity ogłoszono dnia 8.10.2020 r.

## 1 KC

Rozdział I. Przeniesienie własności . . . . .	155–171
Rozdział II. Zasiedzenie . . . . .	172–178
Rozdział III. Inne wypadki nabycia i utraty własności . . . . .	179–194
Dział IV. Współwłasność . . . . .	195–221
Dział V. Ochrona własności . . . . .	222–231
Tytuł II. Użytkowanie wieczyste . . . . .	232–243
Tytuł III. Prawa rzeczowe ograniczone . . . . .	244–335
Dział I. Przepisy ogólne . . . . .	244–251
Dział II. Użytkowanie . . . . .	252–284
Rozdział I. Przepisy ogólne . . . . .	252–265
Rozdział II. Użytkowanie przez osoby fizyczne . . . . .	266–270 <sup>1</sup>
Rozdział III. Użytkowanie przez rolnicze spółdzielnie produkcyjne . . . . .	271–282
Rozdział IV. Inne wypadki użytkowania . . . . .	283–284
Dział III. Służebności . . . . .	285–305 <sup>4</sup>
Rozdział I. Służebności gruntowe . . . . .	285–295
Rozdział II. Służebności osobiste . . . . .	296–305
Rozdział III. Służebność przesyłu . . . . .	305 <sup>1</sup> –305 <sup>4</sup>
Dział IV. Zastaw . . . . .	306–335
Rozdział I. Zastaw na rzeczach ruchomych . . . . .	306–326
Rozdział II. Zastaw na prawach . . . . .	327–335
Tytuł IV. Posiadanie . . . . .	336–352
<b>KSIĘGA TRZECIA. ZOBOWIĄZANIA . . . . .</b>	<b>353–921<sup>16</sup></b>
Tytuł I. Przepisy ogólne . . . . .	353–365 <sup>1</sup>
Tytuł II. Wielość dłużników albo wierzycieli . . . . .	366–383
Dział I. Zobowiązania solidarne . . . . .	366–378
Dział II. Zobowiązania podzielne i niepodzielne . . . . .	379–383
Tytuł III. Ogólne przepisy o zobowiązaniach umownych . . . . .	383 <sup>1</sup> –396
Tytuł IV. ( <i>uchylony</i> ) . . . . .	397–404
Tytuł V. Bezpodstawne wzbogacenie . . . . .	405–414
Tytuł VI. Czyny niedozwolone . . . . .	415–449
Tytuł VI <sup>1</sup> . Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny . . . . .	449 <sup>1</sup> –449 <sup>11</sup>
Tytuł VII. Wykonanie zobowiązań i skutki ich niewykonania . . . . .	450–497
Dział I. Wykonanie zobowiązań . . . . .	450–470
Dział II. Skutki niewykonania zobowiązań . . . . .	471–486
Dział III. Wykonanie i skutki niewykonania zobowiązań z umów wzajemnych . . . . .	487–497
Tytuł VIII. Potrącenie, odnowienie, zwolnienie z długu . . . . .	498–508
Tytuł IX. Zmiana wierzyciela lub dłużnika . . . . .	509–526
Dział I. Zmiana wierzyciela . . . . .	509–518
Dział II. Zmiana dłużnika . . . . .	519–526
Tytuł X. Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika . . . . .	527–534
Tytuł XI. Sprzedaż . . . . .	535–602
Dział I. Przepisy ogólne . . . . .	535–555 <sup>1</sup>
Dział II. Rękojmia za wady . . . . .	556–576

Dział II <sup>1</sup> . Roszczenie sprzedawcy w związku z wadliwością rzeczy sprzedanej . . . . .	576 <sup>1</sup> –576 <sup>5</sup>
Dział III. Gwarancja przy sprzedaży . . . . .	577–582
Dział IV. Szczególne rodzaje sprzedaży . . . . .	583–602
Rozdział I. Sprzedaż na raty . . . . .	583–588
Rozdział II. Zastrzeżenie własności rzeczy sprzedanej. Sprzedaż na próbę . . . . .	589–592
Rozdział III. Prawo odkupu . . . . .	593–595
Rozdział IV. Prawo pierwokupu . . . . .	596–602
Tytuł XII. Zamiana . . . . .	603–604
Tytuł XIII. Dostawa . . . . .	605–612
Tytuł XIV. Kontraktacja . . . . .	613–626
Tytuł XV. Umowa o dzieło . . . . .	627–646
Tytuł XVI. Umowa o roboty budowlane . . . . .	647–658
Tytuł XVII. Najem i dzierżawa . . . . .	659–709
Dział I. Najem . . . . .	659–692
Rozdział I. Przepisy ogólne . . . . .	659–679
Rozdział II. Najem lokalu . . . . .	680–692
Dział II. Dzierżawa . . . . .	693–709
Tytuł XVII <sup>1</sup> . Umowa leasingu . . . . .	709 <sup>1</sup> –709 <sup>18</sup>
Tytuł XVIII. Użyczenie . . . . .	710–719
Tytuł XIX. Pożyczka . . . . .	720–724
Tytuł XX. Umowa rachunku bankowego . . . . .	725–733
Tytuł XXI. Zlecenie . . . . .	734–751
Tytuł XXII. Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia . . . . .	752–757
Tytuł XXIII. Umowa agencyjna . . . . .	758–764 <sup>9</sup>
Tytuł XXIV. Umowa komisju . . . . .	765–773
Tytuł XXV. Umowa przewozu . . . . .	774–793
Dział I. Przepisy ogólne . . . . .	774–775
Dział II. Przewóz osób . . . . .	776–778
Dział III. Przewóz rzeczy . . . . .	779–793
Tytuł XXVI. Umowa spedycji . . . . .	794–804
Tytuł XXVII. Umowa ubezpieczenia . . . . .	805–834
Dział I. Przepisy ogólne . . . . .	805–820
Dział II. Ubezpieczenia majątkowe . . . . .	821–828
Dział III. Ubezpieczenia osobowe . . . . .	829–834
Tytuł XXVIII. Przechowanie . . . . .	835–845
Tytuł XXIX. Odpowiedzialność, prawo zastawu i przedawnienie roszczeń utrzymujących hotele i podobne zakłady . . . . .	846–852
Tytuł XXX. Umowa składu . . . . .	853–859 <sup>9</sup>
Tytuł XXXI. Spółka . . . . .	860–875
Tytuł XXXII. Poręczenie . . . . .	876–887
Tytuł XXXIII. Darowizna . . . . .	888–902
Tytuł XXXIII <sup>1</sup> . Przekazanie nieruchomości . . . . .	902 <sup>1</sup> –902 <sup>2</sup>
Tytuł XXXIV. Renta i dożywocie . . . . .	903–916
Dział I. Renta . . . . .	903–907
Dział II. Dożywocie . . . . .	908–916

## 1 KC Art. 1–4

Tytuł XXXV. Ugoda . . . . .	917–918
Tytuł XXXVI. Przyniesienie publiczne . . . . .	919–921
Tytuł XXXVII. Przekaz i papiery wartościowe . . . . .	921 <sup>1</sup> –921 <sup>16</sup>
Dział I. Przekaz . . . . .	921 <sup>1</sup> –921 <sup>5</sup>
Dział II. Papiery wartościowe . . . . .	921 <sup>6</sup> –921 <sup>16</sup>
KSIĘGA CZWARTA. SPADKI . . . . .	922–1088
Tytuł I. Przepisy ogólne . . . . .	922–930
Tytuł II. Dziedziczenie ustawowe . . . . .	931–940
Tytuł III. Rozrządzenia na wypadek śmierci . . . . .	941–990 <sup>1</sup>
Dział I. Testament . . . . .	941–958
Rozdział I. Przepisy ogólne . . . . .	941–948
Rozdział II. Forma testamentu . . . . .	949–958
Oddział 1. Testamenty zwykłe . . . . .	949–951
Oddział 2. Testamenty szczególne . . . . .	952–955
Oddział 3. Przepisy wspólne dla testamentów zwykłych i szczególnych . . . . .	956–958
Dział II. Powołanie spadkobiercy . . . . .	959–967
Dział III. Zapis i polecenie . . . . .	968–985
Rozdział I. Zapis zwykły . . . . .	968–981
Rozdział II. Zapis windykacyjny . . . . .	981 <sup>1</sup> –981 <sup>6</sup>
Rozdział III. Polecenie . . . . .	982–985
Dział IV. Wykonawca testamentu . . . . .	986–990 <sup>1</sup>
Tytuł IV. Zachowek . . . . .	991–1011
Tytuł V. Przyjęcie i odrzucenie spadku . . . . .	1012–1024
Tytuł VI. Stwierdzenie nabycia spadku lub przedmiotu zapisu windykacyjnego, poświadczenie dziedziczenia i ochrona spadkobiercy . . . . .	1025–1029 <sup>1</sup>
Tytuł VII. Odpowiedzialność za długi spadkowe . . . . .	1030–1034 <sup>3</sup>
Tytuł VIII. Wspólność majątku spadkowego i dział spadku . . . . .	1035–1046
Tytuł IX. Umowy dotyczące spadku . . . . .	1047–1057
Tytuł X. Przepisy szczególne o dziedziczeniu gospodarstw rolnych . . . . .	1058–1088

Odnośnik

## KSIĘGA PIERWSZA. CZĘŚĆ OGÓLNA

### Tytuł I. Przepisy wstępne

**Art. 1. [Zakres regulacji]** Kodeks niniejszy reguluje stosunki cywilnoprawne między osobami fizycznymi i osobami prawnymi.

**Art. 2. (uchylony)**

**Art. 3. [Nieretroakcja]** Ustawa nie ma mocy wstecznej, chyba że to wynika z jej brzmienia lub celu.

**Art. 4. (uchylony)**

**Art. 5. [Nadużycie prawa]** Nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

**Art. 6. [Ciężar dowodu]** Ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

**Art. 7. [Domniemanie dobrej wiary]** Jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary, domniemywa się istnienie dobrej wiary.

## Tytuł II. Osoby

### Dział I. Osoby fizyczne

#### Rozdział I. Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych

**Art. 8. [Początek]** § 1. Każdy człowiek od chwili urodzenia ma zdolność prawną.

§ 2. (*uchylony*)

**Art. 9. [Domniemanie urodzenia się żywym]** W razie urodzenia się dziecka domniemywa się, że przyszło ono na świat żywe.

**Art. 10. [Uzyskanie pełnoletności]** § 1. Pełnoletnim jest, kto ukończył lat osiemnaście.

§ 2. Przez zawarcie małżeństwa małoletni uzyskuje pełnoletność. Nie traci jej w razie unieważnienia małżeństwa.

**Art. 11. [Pełna zdolność]** Pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności.

**Art. 12. [Brak zdolności]** Nie mają zdolności do czynności prawnych osoby, które nie ukończyły lat trzynastu, oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie.

**Art. 13. [Ubezwłasnowolnienie całkowite]** § 1. Osoba, która ukończyła lat trzynaście, może być ubezwłasnowolniona całkowicie, jeżeli wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, nie jest w stanie kierować swym postępowaniem.

§ 2. Dla ubezwłasnowolnionego całkowicie ustanawia się opiekę, chyba że pozostaje on jeszcze pod władzą rodzicielską.



## **1 KC Art. 14–19**

**Art. 14. [Skutki braku zdolności]** § 1. Czynność prawna dokonana przez osobę, która nie ma zdolności do czynności prawnych, jest nieważna.

§ 2. Jednakże gdy osoba niezdolna do czynności prawnych zawarła umowę należącą do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego, umowa taka staje się ważna z chwilą jej wykonania, chyba że pociąga za sobą rażące pokrzywdzenie osoby niezdolnej do czynności prawnych.

**Art. 15. [Ograniczona zdolność]** Ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają małoletni, którzy ukończyli lat trzynaście, oraz osoby ubezwłasnowolnione częściowo.

**Art. 16. [Ubezwłasnowolnienie częściowe]** § 1. Osoba pełnoletnia może być ubezwłasnowolniona częściowo z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, jeżeli stan tej osoby nie uzasadnia ubezwłasnowolnienia całkowitego, lecz potrzebna jest pomoc do prowadzenia jej spraw.

§ 2. Dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo ustanawia się kuratelę.

**Art. 17. [Zgoda przedstawiciela ustawowego]** Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, do ważności czynności prawnej, przez którą osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem, potrzebna jest zgoda jej przedstawiciela ustawowego.

**Art. 18. [Potwierdzenie umowy]** § 1. Ważność umowy, która została zawarta przez osobę ograniczoną w zdolności do czynności prawnych bez wymaganej zgody przedstawiciela ustawowego, zależy od potwierdzenia umowy przez tego przedstawiciela.

§ 2. Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może sama potwierdzić umowę po uzyskaniu pełnej zdolności do czynności prawnych.

§ 3. Strona, która zawarła umowę z osobą ograniczoną w zdolności do czynności prawnych, nie może powoływać się na brak zgody jej przedstawiciela ustawowego. Może jednak wyznaczyć temu przedstawicielowi odpowiedni termin do potwierdzenia umowy; staje się wolna po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu.

**Art. 19. [Czynność jednostronna]** Jeżeli osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych dokonała sama jednostronnej czynności prawnej, do której ustawa wymaga zgody przedstawiciela ustawowego, czynność jest nieważna.

**Art. 20. [Umowy w drobnych sprawach]** Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego zawierać umowy należące do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego.

**Art. 21. [Rozporządzanie zarobkiem]** Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego rozporządzać swoim zarobkiem, chyba że sąd opiekuńczy z ważnych powodów inaczej postanowi.

**Art. 22. [Przedmioty swobodnego użytku]** Jeżeli przedstawiciel ustawy osoby ograniczonej w zdolności do czynności prawnych oddał jej określone przedmioty majątkowe do swobodnego użytku, osoba ta uzyskuje pełną zdolność w zakresie czynności prawnych, które tych przedmiotów dotyczą. Wyjątek stanowią czynności prawne, do których dokonania nie wystarcza według ustawy zgoda przedstawiciela ustawowego.

**Art. 22<sup>1</sup>.<sup>3</sup> [Pojęcie konsumenta]** Za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

**Art. 23. [Ochrona dóbr osobistych]** Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

**Art. 24. [Środki ochrony]** § 1. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

§ 2. Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.

§ 3. Przepisy powyższe nie uchybiają uprawnieniom przewidzianym w innych przepisach, w szczególności w prawie autorskim oraz w prawie wynalazczym.

---

<sup>3</sup> Art. 22<sup>1</sup> w brzmieniu ustawy z dnia 30.05.2014 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 827), która wchodzi w życie 25.12.2014 r.

## Rozdział II. Miejsce zamieszkania

**Art. 25. [Pojęcie]** Miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu.

**Art. 26. [Dziecko]** § 1. Miejscem zamieszkania dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską jest miejsce zamieszkania rodziców albo tego z rodziców, któremu wyłącznie przysługuje władza rodzicielska lub któremu zostało powierzone wykonywanie władzy rodzicielskiej.

§ 2. Jeżeli władza rodzicielska przysługuje na równi obojgu rodzicom mającym osobne miejsce zamieszkania, miejsce zamieszkania dziecka jest u tego z rodziców, u którego dziecko stale przebywa. Jeżeli dziecko nie przebywa stale u żadnego z rodziców, jego miejsce zamieszkania określa sąd opiekuńczy.

**Art. 27. [Pupil]** Miejscem zamieszkania osoby pozostającej pod opieką jest miejsce zamieszkania opiekuna.

**Art. 28. [Jeden domicyl]** Można mieć tylko jedno miejsce zamieszkania.

## Rozdział III. Uznanie za zmarłego

**Art. 29. [Przesłanki]** § 1. Zaginiony może być uznany za zmarłego, jeżeli upłynęło lat dziesięć od końca roku kalendarzowego, w którym według istniejących wiadomości jeszcze żył; jednakże gdyby w chwili uznania za zmarłego zaginiony ukończył lat siedemdziesiąt, wystarcza upływ lat pięciu.

§ 2. Uznanie za zmarłego nie może nastąpić przed końcem roku kalendarzowego, w którym zaginiony ukończyłby lat dwadzieścia trzy.

**Art. 30. [Zdarzenia szczególne]** § 1. Kto zaginął w czasie podróży powietrznej lub morskiej w związku z katastrofą statku lub okrętu albo w związku z innym szczególnym zdarzeniem, ten może być uznany za zmarłego po upływie sześciu miesięcy od dnia, w którym nastąpiła katastrofa albo inne szczególne zdarzenie.

§ 2. Jeżeli nie można stwierdzić katastrofy statku lub okrętu, bieg terminu sześciomiesięcznego rozpoczyna się z upływem roku od dnia, w którym statek lub okręt miał przybyć do portu przeznaczenia, a jeżeli nie miał portu przeznaczenia – z upływem lat dwóch od dnia, w którym była ostatnia o nim wiadomość.

§ 3. Kto zaginął w związku z bezpośrednim niebezpieczeństwem dla życia nieprzewidzianym w paragrafach poprzedzających, ten może być uznany za zmarłego po upływie roku od dnia, w którym niebezpieczeństwo ustało albo według okoliczności powinno było ustać.

**Art. 31. [Domniemanie śmierci]** § 1. Domniemywa się, że zaginiony zmarł w chwili oznaczonej w orzeczeniu o uznaniu za zmarłego.

§ 2. Jako chwilę domniemanej śmierci zaginionego oznacza się chwilę, która według okoliczności jest najbardziej prawdopodobna, a w braku wszelkich danych – pierwszy dzień terminu, z którego upływem uznanie za zmarłego stało się możliwe.

§ 3. Jeżeli w orzeczeniu o uznaniu za zmarłego czas śmierci został oznaczony tylko datą dnia, za chwilę domniemanej śmierci zaginionego uważa się koniec tego dnia.

**Art. 32. [Równoczesność śmierci]** Jeżeli kilka osób utraciło życie podczas grożącego im wspólnie niebezpieczeństwa, domniemywa się, że zmarły jednocześnie.

## Dział II. Osoby prawne

**Art. 33. [Osobowość prawna]** Osobami prawnymi są Skarb Państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną.

**Art. 33<sup>1</sup>. [Odpowiedzialność subsydiarna za zobowiązania jednostki]** § 1. Do jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, stosuje się odpowiednio przepisy o osobach prawnych.

§ 2. Jeżeli przepis odrębny nie stanowi inaczej, za zobowiązania jednostki, o której mowa w § 1, odpowiedzialność subsydiarną ponoszą jej członkowie; odpowiedzialność ta powstaje z chwilą, gdy jednostka organizacyjna stała się niewypłacalna.

**Art. 34. [Skarb Państwa]** Skarb Państwa jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia państwowego nienależącego do innych państwowych osób prawnych.

**Art. 35. [Organizacja osób prawnych]** Powstanie, ustrój i ustanie osób prawnych określają właściwe przepisy; w wypadkach i w zakresie w przepisach tych przewidzianych organizację i sposób działania osoby prawnej reguluje także jej statut.

**Art. 36. (uchylony)**

**Art. 37. [Uzyskanie osobowości prawnej]** § 1. Jednostka organizacyjna uzyskuje osobowość prawną z chwilą jej wpisu do właściwego rejestru, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

§ 2. Rodzaje rejestrów oraz ich organizację i sposób prowadzenia regulują odrębne przepisy.

## 1 KC Art. 38–41

**Art. 38. [Funkcje organów]** Osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i w opartym na niej statucie.

**Art. 39.**<sup>4</sup> **[Skutki braku umocowania]** § 1. Jeżeli zawierający umowę jako organ osoby prawnej nie ma umocowania albo przekroczy jego zakres, ważność umowy zależy od jej potwierdzenia przez osobę prawną, w której imieniu umowa została zawarta.

§ 2. Druga strona może wyznaczyć osobie prawnej, w której imieniu umowa została zawarta, odpowiedni termin do potwierdzenia umowy; staje się wolna po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu.

§ 3. W braku potwierdzenia ten, kto zawarł umowę jako organ osoby prawnej, obowiązany jest do zwrotu tego, co otrzymał od drugiej strony w wykonaniu umowy, oraz do naprawienia szkody, którą druga strona poniosła przez to, że zawarła umowę nie wiedząc o braku umocowania lub o przekroczeniu jego zakresu.

§ 4. Jednostronna czynność prawna dokonana przez działającego jako organ osoby prawnej bez umocowania albo z przekroczeniem jego zakresu jest nieważna. Jednakże gdy ten, komu zostało złożone oświadczenie woli w imieniu osoby prawnej, zgodził się na działanie bez umocowania, stosuje się odpowiednio przepisy o zawarciu umowy bez umocowania.

§ 5. Przepis § 3 stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy czynność prawna została dokonana w imieniu osoby prawnej, która nie istnieje.

**Art. 40. [Odpowiedzialność Skarbu Państwa]** § 1. Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania państwowych osób prawnych, chyba że przepis odrębny stanowi inaczej. Państwowe osoby prawne nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania Skarbu Państwa.

§ 2. W razie nieodpłatnego przejęcia, na podstawie obowiązujących ustaw, określonego składnika mienia od państwowej osoby prawnej na rzecz Skarbu Państwa, ten ostatni odpowiada solidarnie z osobą prawną za zobowiązania powstałe w okresie, gdy składnik stanowił własność danej osoby prawnej, do wysokości wartości tego składnika ustalonej według stanu z chwili przejęcia, a według cen z chwili zapłaty.

§ 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do odpowiedzialności jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych osób prawnych.

**Art. 41. [Siedziba osoby prawnej]** Jeżeli ustawa lub oparty na niej statut nie stanowi inaczej, siedzibą osoby prawnej jest miejscowość, w której ma siedzibę jej organ zarządzający.

---

<sup>4</sup> Art. 39 w brzmieniu ustawy z dnia 9.11.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 2244), która wchodzi w życie 1.03.2019 r.

**Art. 42.<sup>5</sup> [Brak organów]** § 1. Jeżeli osoba prawna nie może być reprezentowana lub prowadzić swoich spraw ze względu na brak organu albo brak w składzie organu uprawnionego do jej reprezentowania, sąd ustanawia dla niej kuratora. Kurator podlega nadzorowi sądu, który go ustanowił.

§ 2. Do czasu powołania albo uzupełnienia składu organu, o którym mowa w § 1, albo ustanowienia likwidatora kurator reprezentuje osobę prawną oraz prowadzi jej sprawy w granicach określonych w zaświadczeniu sądu.

§ 3. Kurator niezwłocznie podejmuje czynności zmierzające do powołania albo uzupełnienia składu organu osoby prawnej uprawnionego do jej reprezentowania, a w razie potrzeby do jej likwidacji.

§ 4. Pod rygorem nieważności kurator jest obowiązany uzyskać zezwolenie sądu rejestrowego na:

- 1) nabycie i zbycie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz na dokonanie czynności prawnej, na podstawie której następuje oddanie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części do czasowego korzystania;
- 2) nabycie i zbycie oraz obciążanie nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości.

**Art. 42<sup>1</sup>.<sup>6</sup> [Ustanowienie kuratora]** § 1. Kuratora ustanawia się na okres nieprzekraczający roku. W szczególnie uzasadnionych przypadkach można przedłużać ustanowienie kuratora na czas oznaczony, jeżeli czynności kuratora, o których mowa w art. 42 § 3, nie mogły zostać zakończone przed upływem okresu, na który został ustanowiony.

§ 2. Jeżeli czynności podjęte przez kuratora nie doprowadziły do powołania lub uzupełnienia składu organu osoby prawnej uprawnionego do jej reprezentowania albo jej likwidacji, występuje on niezwłocznie z wnioskiem do sądu rejestrowego o rozwiązanie osoby prawnej. Nie narusza to uprawnień kuratora do wystąpienia z żądaniem rozwiązania osoby prawnej na podstawie odrębnych przepisów.

**Art. 43. [Ochrona dóbr osobistych]** Przepisy o ochronie dóbr osobistych osób fizycznych stosuje się odpowiednio do osób prawnych.

### Dział III. Przedsiębiorcy i ich oznaczenia

**Art. 43<sup>1</sup>. [Pojęcie przedsiębiorcy]** Przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 33<sup>1</sup> § 1, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową.

---

<sup>5</sup> Art. 42 w brzmieniu ustawy z dnia 26.01.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 398), która wchodzi w życie 15.03.2018 r.

<sup>6</sup> Art. 42<sup>1</sup> dodany ustawą z dnia 26.01.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 398), która wchodzi w życie 15.03.2018 r.

## 1 KC Art. 43<sup>2</sup>–43<sup>8</sup>

**Art. 43<sup>2</sup>.** [Działanie pod firmą] § 1. Przedsiębiorca działa pod firmą.

§ 2. Firmę ujawnia się we właściwym rejestrze, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

**Art. 43<sup>3</sup>.** [Wyłączność firmy] § 1. Firma przedsiębiorcy powinna się odróżniać dostatecznie od firm innych przedsiębiorców prowadzących działalność na tym samym rynku.

§ 2. Firma nie może wprowadzać w błąd, w szczególności co do osoby przedsiębiorcy, przedmiotu działalności przedsiębiorcy, miejsca działalności, źródeł zaopatrzenia.

**Art. 43<sup>4</sup>.** [Firma osoby fizycznej] Firmą osoby fizycznej jest jej imię i nazwisko. Nie wyklucza to włączenia do firmy pseudonimu lub określeń wskazujących na przedmiot działalności przedsiębiorcy, miejsce jej prowadzenia oraz innych określeń dowolnie obranych.

**Art. 43<sup>5</sup>.** [Firma osoby prawnej] § 1. Firmą osoby prawnej jest jej nazwa.

§ 2. Firma zawiera określenie formy prawnej osoby prawnej, które może być podane w skrócie, a ponadto może wskazywać na przedmiot działalności, siedzibę tej osoby oraz inne określenia dowolnie obrane.

§ 3. Firma osoby prawnej może zawierać nazwisko lub pseudonim osoby fizycznej, jeżeli służy to ukazaniu związków tej osoby z powstaniem lub działalnością przedsiębiorcy. Umieszczenie w firmie nazwiska albo pseudonimu osoby fizycznej wymaga pisemnej zgody tej osoby, a w razie jej śmierci – zgody jej małżonka i dzieci.

§ 4. Przedsiębiorca może posługiwać się skrótem firmy. Przepis art. 43<sup>2</sup> § 2 stosuje się odpowiednio.

**Art. 43<sup>6</sup>.** [Firma oddziału] Firma oddziału osoby prawnej zawiera pełną nazwę tej osoby oraz określenie „oddział” ze wskazaniem miejscowości, w której oddział ma siedzibę.

**Art. 43<sup>7</sup>.** [Zmiana firmy] Zmiana firmy wymaga ujawnienia w rejestrze. W razie przekształcenia osoby prawnej można zachować jej dotychczasową firmę z wyjątkiem określenia wskazującego formę prawną osoby prawnej, jeżeli uległa ona zmianie. To samo dotyczy przekształcenia spółki osobowej.

**Art. 43<sup>8</sup>.** [Firma po utracie wspólnika] § 1. W przypadku utraty członkostwa przez wspólnika, którego nazwisko było umieszczone w firmie, spółka może zachować w swej firmie nazwisko byłego wspólnika tylko za wyrażoną na piśmie jego zgodą, a w razie jego śmierci – za zgodą jego małżonka i dzieci.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio w wypadku kontynuowania działalności gospodarczej osoby fizycznej przez inną osobę fizyczną będącą jej następcą prawnym.

§ 3. Kto nabywa przedsiębiorstwo, może je nadal prowadzić pod dotychczasową nazwą. Powinien jednak umieścić dodatek wskazujący firmę lub nazwisko nabywcy, chyba że strony postanowiły inaczej.

**Art. 43<sup>9</sup>. [Zakaz zbycia firmy]** § 1. Firma nie może być zbyta.

§ 2. Przedsiębiorca może upoważnić innego przedsiębiorcę do korzystania ze swej firmy, jeżeli nie wprowadza to w błąd.

**Art. 43<sup>10</sup>. [Bezprawne naruszenie prawa do firmy]** Przedsiębiorca, którego prawo do firmy zostało zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać usunięcia jego skutków, złożenia oświadczenia lub oświadczeń w odpowiedniej treści i formie, naprawienia na zasadach ogólnych szkody majątkowej lub wydania korzyści uzyskanej przez osobę, która dopuściła się naruszenia.

### Tytuł III. Mienie

**Art. 44. [Pojęcie]** Mieniem jest własność i inne prawa majątkowe.

**Art. 44<sup>1</sup>. [Podmioty mienia państwowego]** § 1. Własność i inne prawa majątkowe, stanowiące mienie państwowe, przysługują Skarbowi Państwa albo innym państwowym osobom prawnym.

§ 2. Uprawnienia majątkowe Skarbu Państwa względem państwowych osób prawnych określają odrębne przepisy, w szczególności regulujące ich ustrój.

**Art. 45. [Rzecz]** Rzeczami w rozumieniu niniejszego kodeksu są tylko przedmioty materialne.

**Art. 46. [Nieruchomość]** § 1. Nieruchomościami są części powierzchni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności (grunty), jak również budynki trwale z gruntem związane lub części takich budynków, jeżeli na mocy przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności.

§ 2. Prowadzenie ksiąg wieczystych regulują odrębne przepisy.

**Art. 46<sup>1</sup>. [Nieruchomość rolna]** Nieruchomościami rolnymi (gruntami rolnymi) są nieruchomości, które są lub mogą być wykorzystywane do prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.



## 1 KC Art. 47–53

**Art. 47. [Część składowa]** § 1. Część składowa rzeczy nie może być odrębnym przedmiotem własności i innych praw rzeczowych.

§ 2. Częścią składową rzeczy jest wszystko, co nie może być od niej odłączone bez uszkodzenia lub istotnej zmiany całości albo bez uszkodzenia lub istotnej zmiany przedmiotu odłączonego.

§ 3. Przedmioty połączone z rzeczą tylko dla przemijającego użytku nie stanowią jej części składowych.

**Art. 48. [Część składowa gruntu]** Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, do części składowych gruntu należą w szczególności budynki i inne urządzenia trwale z gruntem związane, jak również drzewa i inne rośliny od chwili zasadzenia lub zasiania.

**Art. 49. [Urządzenia niebędące częściami składowymi nieruchomości]** § 1. Urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne nie należą do części składowych nieruchomości, jeżeli wchodzą w skład przedsiębiorstwa.

§ 2. Osoba, która poniosła koszty budowy urządzeń, o których mowa w § 1, i jest ich właścicielem, może żądać, aby przedsiębiorca, który przyłączył urządzenia do swojej sieci, nabył ich własność za odpowiednim wynagrodzeniem, chyba że w umowie strony postanowiły inaczej. Z żądaniem przeniesienia własności tych urządzeń może wystąpić także przedsiębiorca.

**Art. 50. [Prawa jako części składowe]** Za części składowe nieruchomości uważa się także prawa związane z jej własnością.

**Art. 51. [Przynależność]** § 1. Przynależnościami są rzeczy ruchome potrzebne do korzystania z innej rzeczy (rzeczy głównej) zgodnie z jej przeznaczeniem, jeżeli pozostają z nią w faktycznym związku odpowiadającym temu celowi.

§ 2. Nie może być przynależnością rzecz nienależąca do właściciela rzeczy głównej.

§ 3. Przynależność nie traci tego charakteru przez przemijające pozbawienie jej faktycznego związku z rzeczą główną.

**Art. 52. [Skutek czynności]** Czynność prawna mająca za przedmiot rzecz główną odnosi skutek także względem przynależności, chyba że co innego wynika z treści czynności albo z przepisów szczególnych.

**Art. 53. [Pożytki rzeczy]** § 1. Pożytkami naturalnymi rzeczy są jej plody i inne odłączone od niej części składowe, o ile według zasad prawidłowej gospodarki stanowią normalny dochód z rzeczy.

§ 2. Pożytkami cywilnymi rzeczy są dochody, które rzecz przynosi na podstawie stosunku prawnego.

[Przejdź do księgarni →](#)



[ksiegarnia.beck.pl](https://ksiegarnia.beck.pl)